

Лавренко Дар'я Олександрівна,

викладач кафедри

загальноправових дисциплін

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

Коц Альона Анатоліївна,

студентка ННІ права та інноваційної

освіти Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ПРИНЦИПИ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Медіація є одним з найбільш ефективних та швидких способів вирішення правових конфліктів. Цей метод полягає у використанні незалежного посередника, який сприяє взаєморозумінню сторін та пошуку конструктивних рішень. У зв'язку з ростом кількості правових конфліктів у сучасному суспільстві медіація набуває все більшої популярності та значущості.

В Україні основними документами, що регламентують умови медіаційних процесів, є Закон України «Про медіацію» № 1875-IX від 16.11.2021. Законодавець визнає медіацію як позасудову процедуру, під час якої медіатор сприяє переговорам між сторонами конфлікту, дотримуючись певного порядку дій та спрямовуючи їх на досягнення взаєморозуміння та примирення. Альтернативне вирішення конфлікту означає вирішення правових суперечностей без звернення до державних інституцій або застосування комбінації таких способів, щоб швидко та ефективно урегулювати конфлікт та досягти найбільш взаємовигідної угоди між сторонами [2].

Основними ознаками медіації є незалежність посередника, акцент на співпрацю та взаємне розуміння сторін, а також фокус на пошуку конструктивних рішень. Медіатор, як посередник, не має права приймати рішення за сторони, він лише сприяє їхньому діалогу та пошуку взаємовигідного вирішення конфлікту.

У багатьох країнах світу медіація має чітке нормативно-правове регулювання, яке визначає права та обов'язки медіаторів, процедури ведення медіаційних сесій, а також визначає статус та відповідальність сторін у процесі медіації. Нормативно-правове регулювання сприяє стабільності та довірі до медіаційного процесу.

Медіація набула широкого поширення у різних галузях права як спосіб

альтернативного вирішення конфлікту та спору, її почали активно використовувати юристи-практики. Зважаючи на той факт, що суспільні відносини, пов'язані з процесом медіації, набули значної суспільної уваги, виникла необхідність її нормативного закріплення на законодавчому рівні.

Медіація, як вид альтернативного позасудового врегулювання конфліктів, є ефективним, конфіденційним та структурованим процесом, в якому посередник (медіатор) допомагає сторонам досягти прийняттого для всіх результату. Цей метод, зокрема, є особливо ефективним у сфері інтелектуальної власності. Однією з основних особливостей медіації є те, що отриманий результат вважається прийнятним для всіх сторін конфлікту або спору. Медіація, як альтернативний метод вирішення конфліктів інтересів, представляє собою нову для вітчизняної практики форму посередництва [1, с. 101-103].

Метою медіації є обговорення, усвідомлення й опрацювання складної конфліктної (проблемної) ситуації задля оптимального виходу з неї. В обговоренні має бути місце різним поглядам, думкам, часто несумісним, щодо самих подій або варіантів виходу з важкої ситуації [3, с. 86-88]. Результатом успішної медіації є досягнута під час обговорення конкретна угода. Рішення, прийняті в медіації, можуть бути закріплені в угоді лише в разі, якщо кожна зі сторін конфлікту їх визнає.

Відповідно до Закону України «Про медіацію» процедура починається з моменту укладення сторонами медіації договору про проведення медіації. За відсутності письмового договору про проведення медіації вважається, що медіація починається з моменту, коли сторони вчинили дії, необхідні для початку медіації [2]. Медіаційний процес зазвичай розпочинається зі спільної зустрічі сторін конфлікту, їх адвокатів, а іноді й представників страхової компанії. Медіатор пояснює сторонам їхні права та обов'язки, роз'яснює формат процедури та наголошує на конфіденційному та необов'язковому характері процесу. Потім медіатор вислуховує сторони конфлікту та їхніх адвокатів, якщо такі є, визначаючи спірні питання та шляхи вирішення конфлікту. Після спільної зустрічі медіатор розділяє сторони та проводить окремі конфіденційні зустрічі з кожною з них. Під час цих зустрічей медіатор працює з кожною стороною окремо, аналізуючи їхні погляди та розробляючи варіанти вирішення конфлікту. Після розробки плану дій медіатор повертається до спільних зустрічей з обома сторонами до тих пір, поки конфлікт не буде вирішено та не буде досягнуто згоди між сторонами [4, с. 67-69].

Медіація є важливим та ефективним інструментом вирішення правових конфліктів, який сприяє побудові конструктивних відносин між сторонами. Необхідні подальші розвиток та підтримка медіації як методу альтернативного вирішення конфліктів для забезпечення справедливості та ефективності правової системи. Шляхом дотримання принципів медіації та врахування її ознак можна досягти конструктивного вирішення навіть найскладніших правових суперечок. Законодавче врегулювання медіації визначає її статус як

важливого елемента правової системи, надаючи їй відповідний статус і захист [5, с. 210-212].

Отже, незважаючи на існуючі переваги медіації, важливо постійно розвивати цей механізм, забезпечуючи високу якість послуг та дотримання відповідних стандартів. Для цього потрібно здійснювати постійний моніторинг та оновлення законодавства, забезпечувати професійну підготовку медіаторів та доступність медіаційних послуг для всіх верств населення. Тож медіація є важливим елементом сучасної правової системи, який сприяє ефективному вирішенню правових конфліктів. Її роль та значення постійно зростають, і вона продовжить займати центральне місце у сфері альтернативного вирішення спорів.

Перелік використаних джерел:

1. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навч. посіб. / Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б., Грабар Н.М., Дутко А.О., Юркевич Ю.М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О.Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
2. Запара С.І. Поняття медіації та особливості її становлення в Україні та світі. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 3. С. 86–88.
3. Красіловська З.В. Становлення інституту медіації в системі публічного управління: теоретико-правовий аспект : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01. Одеса, 2017. 221 с.
4. Білик Т. Медіація у професійній діяльності юриста. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
5. Закон України «Про медіацію». Науково-практичний коментар. 3-19 Станом на 1 квітня 2023 р. / За загальною редакцією доктора юридичних наук, професора Кармази О. О., кандидата юридичних наук, доцента Федоренко Т. В., кандидата юридичних наук, доцента Ізуїти П. О. Київ : Талком, 2023. 241 с.